

Makale Türü	Eylül 2022	Cilt	Sayı
Araştırma Makalesi	Başvuru Tarihi: 28.02.2022 Kabul Tarihi: 13.04.2022	2	2

EVLİ KADINLARIN TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİNE İLİŞKİN TUTUMLARININ SOSYO-DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLERE GÖRE BELİRLENMESİ

Hülya ALTUN*

Öz

İçinde bulunduğumuz toplumun sahip olduğu kültürel ve geleneksel yapı bireylerin olgu ve olaylara yönelik bakış açılarını belirlemede en önemli faktörlerden biridir. Kültürel ve geleneksel yapı toplum kimliğinin oluşumunda etkili olmakta ve bu kimlik birçok alışkanlık ve davranışın şekillenmesine yol açmaktadır. Cinsiyet olgusunun toplum tarafından şekillenmesiyle oluşan toplumsal cinsiyet rolleri, cinsiyetler arasında eşitsizliğin oluşmasına yol açmaktadır. Kadın ve erkek cinsiyeti arasında yaşanan eşitsizlik, birçok alanda kadınları kısıtlamakta ve ikincil duruma düşürmektedir. Bu çalışmanın amacı, evli kadınların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin bakış açılarının oluşumunda kadınların; evlenme yaşı, evlenme süresi, çocukluğun geçtiği yer, çalışma durumu, eğitim durumu, gelir durumu gibi sosyo-demografik değişkenlerin etkisini incelemektir. Bu araştırma genel tarama modellerinden ilişkisel tarama yöntemiyle yapılan nicel bir araştırmadır. Araştırmanın çalışma grubunu, kolay örnekleme yöntemiyle ulaşılmış İstanbul'da yaşayan 20-50 yaş aralığındaki 105 evli kadın oluşturmaktadır. Araştırmanın verilerini toplamak için Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği ve sosyo-demografik bilgi sorularının bulunduğu bir anket formu kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, katılımcıların yaşları, evlilik şekilleri, evlilik süreleri, eğitim durumları ve çalışma durumları ile toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları arasında anlamlı farklılıklara ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Toplumsal Cinsiyet Rollerini, Cinsiyet Eşitsizliği, Toplumsal Cinsiyet

DETERMINATION OF MARRIED WOMEN'S ATTITUDES TOWARDS GENDER ROLES ACCORDING TO SOCIO-DEMOGRAPHIC CHARACTERISTICS

Abstract

The cultural and traditional structure of the society we live in is one of the most important factors in determining the perspectives of individuals on facts and events. Cultural and traditional structure are effective in the formation of social identity and this identity leads to the formation of many habits and behaviors. Gender roles, which are formed by shaping of the gender phenomenon by the society, lead to the formation of inequality between the sexes. The inequality between the genders of men and women restricts women in many areas and makes them secondary. The aim of this study is to determine the perspectives of married women on gender roles and the effects of socio-demographic variables such as age at marriage, duration of marriage, childhood place, working status, education level, income status on gender roles. This research is a quantitative research conducted with the relational survey method, one of the general survey models. The study group of the research consists of 105 married women between the ages of 20-50 living in Istanbul, which was reached by easy sampling method. Gender Roles Attitude Scale and a questionnaire with socio-demographic information questions were used to collect the data of the study. As a result of the research, significant differences were found between the participants' ages, marriage type, duration of marriage, education and working status, and their attitudes towards gender roles.

Keywords: Social Gender Roles, Gender Inequality, Social Gender

* Yalova Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Sosyal Hizmet Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi, shu.hulyaaltun@gmail.com, 0000-0001-5885-7216

1. Giriş

Cinsiyet, bir bireyin genetik, fizyolojik ve biyolojik yönden kadın ya da erkek olarak sınıflandırılmasıdır. Toplumsal cinsiyet ise cinsiyeti kadın veya erkek olarak belirlenmiş bireylere, toplum tarafından belirli rol ve sorumlulukların yüklenmesidir. Diğer bir deyişle bir toplum içerisindeki kadın ve erkeklerin, toplumun kurduğu düzen içinde cinsiyet farklılıklarına göre şekillenmesidir (Erol, 2008; Haymana, 2019: 15). Toplumsal cinsiyette asıl olan biyolojik farklılıklar değil, toplum tarafından dayatılana uygun olarak hareket etmektir. Bireylerin cinsiyetlerinin sebebi olarak gösterilen biyolojik farklılıklar, toplumun sahip olduğu kültür tarafından şekillenerek toplumsal cinsiyeti oluşturur. Toplumsal cinsiyet, cinsiyetleri bilinçsiz ve kasıtsız olarak kültürel inanç ve normlara göre sınıflar (Fine, 2010; Belek, 2013: 21). Kültürün kazandırdığı duygu, düşünce ve davranış biçimleri toplumsal rolleri tanımlamakta kullanılırken bu duygu, düşünce ve davranış biçimlerinin cinsiyetlere özel olarak birbirinden ayrılmış olması ise toplumsal cinsiyet farkları olarak tanımlanmaktadır (Ersoy, 2009: 210).

1.1. Toplumsal Cinsiyet Rollerini

Toplumsal cinsiyet rolleri, kadınlara ve erkeklere cinsiyetleri temel alınarak atfedilen ve kalıplaşmış olan sorumluluklar, kişilik özellikleri ve davranış biçimleri olarak tanımlanabilir. Toplumsal cinsiyet rollerinin tarihin ilk çağlarından itibaren cinsiyetler arasında farklı biçimde geliştiği çeşitli araştırmalar sonucunda kanıtlanmıştır. Avcı-toplayıcı olarak nitelendirilen ilk çağ insanlarına bakıldığında erkeklerin barınılan yerin dışındaki işlerle ilgilendiği kadınların ise daha çok barınılan yerin içindeki işlerde sorumlu olduğu bilinmektedir. Bu durumun geleneksel cinsiyet rollerinden pek farklı olmadığı göz önünde bulundurularak, toplumsal cinsiyet rollerinin toplumdan topluma, kültürden kültüre, kuşaktan kuşağa aktarıldığı söylenebilmektedir.

İlk olarak 1955 yılında John Money, toplumsal cinsiyet rolleri kavramını bireylerin biyolojik cinsiyet özelliklerinden de etkilenmesinin yanı sıra kendilerini erkek ve kadın olarak belirlemek için yaptıkları her türlü şey olarak tanımlamıştır (Haymana ve Kolburan, 2019: 31). Bireylerin kadın ve erkek olarak belirlenmesi onlara atfedilmiş roller aracılığıyla sağlanır. Bu rollerin nasıl belirlendiğini ifade etmek için çeşitli açıklamalar bulunmaktadır. Cinsiyet eşitsizliğini biyolojik farklılıklarla temellendiren açıklamalar, kadın ve erkek arasındaki farklılığın doğuştan kazanıldığını ve eşit olmayan bir toplum yapısının kaçınılmaz olduğunu ileri sürerken, toplumsallıkla temellendiren açıklamalar toplum ve kültürün etkisiyle cinsiyet rollerinin öğrenildiğini öne sürmektedir (Puruççuoğlu, E. ve Aydın, E., 2010: 14). Kadın ve erkek arasındaki cinsiyet farklılıklarını daha çok biyolojik olarak değerlendiren Freud'un psikososyal gelişim kuramına göre, çocukta cinsiyet kazanımı üç dönemde gerçekleşmektedir. Bu üç dönem; çocukların cinsiyetlerini fark ettikleri oral dönem, cinsiyetler arasındaki farkı fark ettikleri anal dönem ve cinsiyetlerinin getirdikleri özellikleri fark ettikleri fallik dönemdir. Fallik dönemde kız çocuklarının cinsel organlarından dolayı erkekleri daha üstün gördüklerini

ifade eden ve bu durumu 'penis kıskançlığı' olarak açıklayan Freud, kadınların organları sebebiyle 'eksik' olarak nitelendirilmesinin bir sonucu olarak ikincilleştirilmeye maruz kaldıklarını öne sürmektedir (Selçuk, 2021: 6).

Toplumsal temelli açıklamalara göre ise cinsiyetlere atanan davranışlar gözlemlenerek öğrenilir ve bu öğrenme ilk olarak ailede başlar. Öğrenmeye doğdukları an itibarıyla başlayan çocuklar 'çevre' faktörünün uygun norm ve beklentileriyle kadınsı ve erkeksi olmayı öğrenirler (Giddens, 2012: 506). Giddens gibi Eagly (1983) de bu farklılıkları kültürel yapıyla ilişkilendirerek kültürün erkek ve kadın arasında bir statü farkı inşa ettiğini söylemiş ve bu statü farkının cinsiyet rollerini birbirinden ayırdığını belirtmiştir (Dökmen, 2010: 81)

1.2. Aile İçinde Toplumsal Cinsiyet Rollerini Kavramı

Bir ailenin parçası olarak dünyaya gelen birey, ailenin aktardığı şekilde toplumu tanımaya ve toplumun beklentileri karşısında kendini şekillendirmeye başlar. Bu sebeple de toplumsal cinsiyet rollerinin kazanımında aile önemli bir noktadadır. Toplumsallaşma süreci olarak adlandırılan süreçte çocuk koşullanma, model alma, gözleme gibi çeşitli öğrenme yöntemleriyle cinsiyetine ait olan rolleri içselleştirir (Gök, 2013: 8). Sosyo-kültürel bir varlık olan insan, toplumun belirlediği bu 'doğal-normal' olguya adapte olmak için uğraşır. Böylelikle, toplumsal cinsiyetlerinin davranması gerektiği gibi davranarak, düşünmesi gerektiği gibi düşünerek, konuşması gerektiği gibi konuşarak topluma uyum sağlamaya çalışır ve bu şekilde toplumda kendini var eder.

Bir toplumu oluşturan sosyal, ekonomik, ahlaki ve kültürel faktörler çeşitli kalıp yargıların gelişmesine yol açarlar. Gelişen bu kalıp yargılar, cinsiyetler arası eşitsizliği ortaya çıkarmaktadır. Eşitsizlik, ailede kadın ve kız çocuklarının yerinin ev olarak belirlenmesi, eğitimde erkek çocuklara öncelik tanınması, iş hayatında kadınların erkeklerden daha düşük statüde konumlandırılmasıyla toplumun her alanında kendini göstermektedir. Toplumsal cinsiyet eşitsizliği, cinsiyetlere biçilen rol ve sorumluluklarda etkili olduğu kadar kişilik özelliklerinde de kendini belli etmektedir. Kadınlar daha uyumlu, sevgi dolu, merhametli (Purutçuoğlu, E. ve Aydın, E., 2010: 15) kişilik özellikleri ile özdeşleşirken erkekler, girişken ve bağımsız kişilik özellikleri ile özdeşleşmektedir (Damarlı, 2006: 29). Eril düzen içerisinde cinsiyete biçilen bu rol, sorumluluk, özellik ve değer yargıları sembolik şiddetin bir sonucu olarak kadında 'yetersizlik' ve 'değersizlik' hislerinin oluşmasına sebep olmaktadır (Bourdieu, 2001 akt. Belek, 2013: 22).

Geleneksel cinsiyet rolleri kadınları ev dışı her alanda sınırlamaktadır. Bu sınırlamalar kadınların çevresindekiler ile iletişim kurma şeklinde, sosyal hayatında, eğitimde, meslek seçiminde, çalışma yaşamındaki konumunda ve emeklerinin karşılığını alma noktasında olumsuz bir şekilde kadınların karşısına çıkmaktadır. Kadının ev içindeki konumuna bakıldığında bu sınırlamaların şekli değişmekte hatta erkeğe göre hem nicelik hem de nitelik olarak daha fazla rol ve sorumluluğa sahip olduğu görülmektedir. Ev içinde kadın,

aile bireylerinin her türlü bakımını yapan kişi konumundadır. Kadın ev içinde bakım vermenin yanı sıra aile içi ilişkilerin düzenlenmesinde etkin rol oynayarak aile bireylerine duygusal destekte bulunmakta ve çatışmaların çözümlenmesinde sorumluluk sahibi olmaktadır (Çiçek ve Çopur, 2018: 4). Adil ve eşit olmayan bu cinsiyet rolleri kadını politik, ekonomik ve sosyal olarak birçok noktada erkeğe göre geri planda konumlandırmaktadır. Bu bağlamda cinsiyet rollerindeki bu eşitsizliğin kadınların karşılaştığı sorunların temel nedenini oluşturduğu söylenebilmektedir (Haymana ve Kolburan, 2019: 32).

Günümüzde yaşanan küreselleşme ve yaşam koşullarının değişmeye başlamasıyla birlikte gelenekselleşen kadın ve erkek rollerinde de değişimler görülmektedir. Kadınların daha fazla eğitim hayatına katılması, daha fazla istihdamda yer alması, ev içi rollerde eşleriyle daha paylaşımlı sorumluluklara sahip olması bu değişimlerin başında gelmektedir. Bu değişimlere bakıldığında geleneksel aile yapısının bir dönüşüme uğradığını söylemek yanlış olmaz. Dedeoğlu, aile yapısında yaşanan bu dönüşümün hem modern bir toplum hem de kadınlar için eşitlikçi bir toplum yaratmak noktasında önemli bir gelişme olduğunu ifade etmektedir (Dedeoğlu, 2000: 154). Fakat bu değişimlerin daha çok kent ailesinde meydana geldiğini söyleyen Kıray, geleneksel rollerin giderek çeşitlilik göstermeye başladığını ve kadın rolünde büyük dönüşümler görmesek de bir farklılaşmanın olduğunu aktarmaktadır (Kıray, 1984 akt. Gülay ve Bener, 2011: 159). Buradan hareketle kadınların çalışma durumu, eğitim durumu gibi değişimler, kadın ve erkek rollerinin değişimine neden olduğu gibi bu rollere ilişkin tutumların da değişimine ve çeşitli değişkenler ile farklılaşmasına sebep olmaktadır.

Bu çalışmada ise kadınların mevcut yaşı, evlendikleri yaşları, evlilik şekilleri, eğitim durumu, çalışma durumu, yetiştiği yer gibi değişkenler bağlamında evli kadınların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ele alınmıştır.

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışma nicel bir çalışmadır. Nicel araştırma, bir konuda sayısallaştırma amacıyla incelemelerin yapıldığı nesnel gerçekliğe sahip bir araştırma yöntemidir (Akarsu ve Akarsu, 2019: 27). Bu çalışmada nicel araştırmanın genel tarama deseni, ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Genel tarama deseninde araştırma verileri olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. İlişkisel tarama modeli ise iki veya daha çok sayıdaki değişkenin birbirleriyle arasındaki değişim varlığını ve derecesini belirlemeyi amaçlayan bir araştırma modelidir. Bu çalışmada da evli kadınların yaş, evlilik yaşı, evlilik süresi, evlilik şekli, çocukluğun geçtiği yer, eğitim durumu, çalışma durumu, ailenin gelir durumu gibi değişkenler toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlar ile ilişkilendirilecektir.

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu İstanbul'da yaşayan 20-50 yaş aralığındaki evli kadınlardan oluşmaktadır. Çalışma grubunda ilçe ayrımı yapılmamış, İstanbul ili geneli ele alınmıştır. Araştırmanın daha çok günümüzü yansıtmayı istenildiğinden yaş sınırlamasına gidilmiştir. Araştırmanın çalışma grubu oluşturulurken katılımcılar kolay örnekleme tekniği ile belirlenmiştir. Kolay örnekleme tekniği, ankete cevap veren herkesin çalışma grubuna dahil edildiği bir örnekleme türüdür (Coşkun ve ark.,2019: 168). Kolay örnekleme yöntemiyle toplamda 105 kadına ulaşılmıştır. Covid-19 sürecinden kaynaklı olarak katılımcılara yüz yüze ulaşma noktasında zorluklar yaşandığından çalışma grubu sayısı sınırlı kalmıştır. Coşkun, Altunışık ve Yıldırım (2019)'a göre akademisyenlerce yaygın olarak kabul edilen kurallardan birisi, 30-500 aralığındaki çalışma gruplarının birçok araştırma için yeterli büyüklükte olduğudur. Bu bakımdan bu araştırma için çalışma grubunun büyüklüğünün yeterli düzeyde olduğu söylenebilir.

2.3. Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmada iki bölümden oluşan bir veri toplama süreci gerçekleşmiştir. İlk bölümde, araştırmanın değişkenlerini içeren sosyo-demografik anket formu, ikinci bölümde ise Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) bulunmaktadır.

Sosyo-demografik bilgi formu katılımcının yaş, evlilik yaşı, evlilik süresi, evlilik şekli, çocukluğun geçtiği yer, eğitim durumu, çalışma durumu ve ailenin gelir durumunu içeren bir bilgi formudur. Katılımcıların sosyo-demografik bilgilerinin alınmasından önce, çalışmanın amacı ve verilen bilgilerin sadece araştırma için kullanılacağı, sözlü ve yazılı olarak bildirilmiş, gizlilik hakkında bilgilendirme yapılmıştır.

Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ), Zeyneloğlu (2008) tarafından hazırlanan ve üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumunu belirlemek amacıyla oluşturulmuştur. Toplamda 38 maddeden oluşan ölçek, 5'li likert yapıya sahip bir ölçektir. Ölçek; eşitlikçi cinsiyet rolü (max. 40, min. 8 puan), kadın cinsiyet rolü (max. 40, min. 8 puan), evlilikte cinsiyet rolü (max. 40 min. 8 puan), geleneksel cinsiyet rolü (max. 40, min. 8 puan) ve erkek cinsiyet rolü (max. 30, min. 6 puan) şeklinde 5 boyutta toplanmıştır. TCRTÖ'nden toplamda alınabilecek en yüksek puan 190, en düşük puan 38'dir.

TCRTÖ alt boyutlarında; eşitlikçi cinsiyet rolü katılımcıların gündelik yaşamda kadın ve erkek arasındaki eşit rolleri, kadın cinsiyet rolü toplumun kadına atfettiği rolleri, evlilikte cinsiyet rolü evlilik hayatında katılımcılara yüklenen rolleri, geleneksel cinsiyet rolü toplumun aktardığı şekilde katılımcıların rollerini ve erkek cinsiyet rolü de erkeklere atfedilen rolleri ifade eden tutumları içermektedir (Zeyneloğlu, 2008; 37).

Araştırma verileri yüz yüze ve daha çok online olmak üzere iki şekilde toplanmıştır. Elde edilen verilerin SPSS programı ile analizleri yapılmıştır. Veriler değerlendirilirken ilk olarak katılımcıların demografik bilgilerinin dağılım yüzdeleri, TCRTÖ'nden aldıkları puanlar tablo haline getirilmiştir. Daha sonra ölçek alt boyutları ile demografik

değişkenler arasında bir ilişki olup olmadığını tespit etmek amacıyla t-Testi ve ANOVA uygulanmıştır.

3. Bulgular

Katılımcıların sosyo-demografik dağılımları ve özellikleri ile TCRTÖ'nde verdikleri cevaplar arasındaki ilişki tespit edilerek bulgularına aşağıda yer verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Bilgilerinin Sonuçları

Yaş			Evlilik Süresi			Evlilik Yaşı		
Grup	N	%	Grup	N	%	Grup	N	%
20-25	7	6,7	0-5 Yıl	19	18,1	-18	18	17,1
26-35	25	23,8	6-10 Yıl	11	10,5	19-24	51	48,6
36-45	51	48,6	11-20 Yıl	35	33,3	25-29	26	24,8
46-50	22	21,0	21+ Yıl	40	38,1	30+	10	9,5
Toplam	105	100,0	Toplam	105	100,0	Toplam	105	100,0
Evlilik Şekli			Çalışma Durumu			Öğrenim Durumu		
Grup	N	%	Grup	N	%	Grup	N	%
G. Usulü	43	41,0	Çalışıyor	37	35,2	Okur-yazar	23	21,9
Flört ederek	62	59,0	Çalışmıyor	68	64,8	Ortaokul	15	14,3
Toplam	105	100,0	Toplam	105	100,0	Lise	31	29,5
Gelir Seviyesi						Lisans+	36	34,3
Grup	N	%	Toplam	105	100,0	Toplam	105	100,0
Alt	16	15,2						
Orta	78	74,3						
Üst	11	10,5						
Toplam	105	100,0						

Bu çalışmada toplamda 105 kişiye ulaşılmıştır. Tablo 1'de araştırmaya katılan katılımcıların demografik bilgilerinin dağılımları gösterilmiştir. Tablo 1'e göre katılımcıların %48,6'sı 36-45 yaş aralığında olup, %23,8'i 26-35 yaş aralığı, %21'i 46-50 yaş aralığı ve %6,7'si 20-25 yaş aralığında olduklarını ifade etmişlerdir. Katılımcıların %38,1'inin 21 yıldan daha fazla süredir ve %33,3'ünün ise 11-20 yıldır evli oldukları görülmektedir. Tamamı evli olan katılımcıların önemli büyüklükte olan kısmı (%48,6) 19-24 yaş aralığında ve yarısından fazlası (%59) flört ederek evliliklerini gerçekleştirmişlerdir. Katılımcıların öğrenim durumları %34,3'ü lisans ve lisansüstü, %29,5'i lise, %21,9'u okur-yazar ve %14,3'ü ortaokul mezunu olmak üzere dağılım göstermektedir. Mevcut durumda katılımcıların %64,8'inin bir işte çalışmadığı ve %74,3'ünün gelir durumlarının orta seviyede olduğu bilinmektedir.

Tablo 2. Katılımcıların Yaş-Toplumsal Cinsiyet Rollerine Tutumu İlişkisi

	Ö. A. B	Grup	N	Ort.	S.S.	F	p
		20-25	7	37,14	3,33		
		26-35	25	29,96	5,81		

Evli Kadınların Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarının Sosyo-Demografik Değişkenlere Göre Belirlenmesi

YAŞ	Kadın Cinsiyet Rolü	36-45	51	27,68	5,66	7,405	0,000
		46-50	22	26,04	6,52		
	Erkek Cinsiyet Rolü	20-25	7	28,57	2,99	2,547	0,060
		26-35	25	25,92	3,70		
		36-45	51	24,92	3,83		
		46-50	22	24,40	3,94		
	Geleneksel Cinsiyet Rolü	20-25	7	36,85	3,23	6,409	0,001
		26-35	25	31,92	5,28		
		36-45	51	28,68	5,44		
		46-50	22	27,63	7,17		
	Evlilikte Cinsiyet Rolü	20-25	7	38,71	0,95	3,254	0,025
		26-35	25	37,28	2,24		
		36-45	51	35,00	4,99		
		46-50	22	34,54	4,84		
	Eşitlikçi Cinsiyet Rolü	20-25	7	39,57	0,53	3,246	0,025
		26-35	25	37,00	2,62		
36-45		51	35,00	5,11			
46-50		22	34,54	5,40			

Tablo 2’de katılımcıların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları yaş değişkeni üzerinden incelenmiştir. Yaş değişkeninin TCRTÖ alt boyutlarındaki etkisi araştırılmıştır. TCRTÖ alt boyutlarından (Ö.A.B) alınan puanlar incelendiğinde 20-25 yaş aralığındaki katılımcıların tüm alt boyutlarda en yüksek puana sahip olduğu, puanların yaşın artması ile birlikte düştüğü saptanmıştır

Tablo 2’de de görüldüğü gibi ANOVA testi ile yapılan inceleme sonuçlarına göre katılımcıların yaşları ile erkek cinsiyet rolleri arasında anlamlı bir farklılık ($p>0,05$) bulunmamaktadır. Bunun yanı sıra diğer ölçek alt boyutlarına bakıldığında kadın cinsiyet rolü, geleneksel cinsiyet rolü, evlilikte cinsiyet rolü ve eşitlikçi cinsiyet rolü ile katılımcıların yaşları arasında anlamlı bir farklılık ($p<0,05$) bulunmaktadır.

Tablo 3. Katılımcıların Evlenme Şekilleri-Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkisi

EVLENME ŞEKLİ	Ö. A. B	Grup	N	Ort.	S.S.	t	p
	Kadın Cinsiyet Rolü	Gör. Usulü	43	25,69	6,09	-4,100	0,000
		Flört ederek	62	30,46	5,69		
	Erkek Cinsiyet Rolü	Gör. Usulü	43	24,11	4,01	-2,679	0,009
		Flört ederek	62	26,11	3,56		
	Geleneksel Cinsiyet Rolü	Gör. Usulü	43	27,00	6,04	-4,198	0,000
Flört ederek		62	31,80	5,56			

Evli Kadınların Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarının Sosyo-Demografik Değişkenlere Göre Belirlenmesi

	Evlilikte Cinsiyet Rolü	Gör. Usulü	43	34,20	5,52	-2,931	0,004
		Flört ederek	62	36,69	3,12		
	Eşitlikçi Cinsiyet Rolü	Gör. Usulü	43	34,67	4,81	-1,875	0,064
		Flört ederek	62	36,40	4,52		

Tablo 3'te katılımcıların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları evlenme şekli değişkeni üzerinden incelenmiştir. Evlenme şeklinin TCRTÖ alt boyutlarındaki etkisi araştırılmıştır. Bu inceleme t testi ile yapılmıştır. Yapılan inceleme sonucunda ölçeğin tüm alt boyutlarında görücü usulü ile evlenen kadınların flört ederek evlenen kadınlara göre daha düşük toplumsal cinsiyet tutum puanına sahip oldukları görülmüştür. Puanlar arasındaki farkın en fazla olduğu ölçek alt boyutu, kadın cinsiyet rolüdür.

Tablo 3'te de görülen t testi ile yapılan inceleme, kadınların evlilik şekilleri ile kadın cinsiyet rolü, erkek cinsiyet rolü, geleneksel cinsiyet rolü ve evlilikte cinsiyet rolü tutumları anlamlı bir farklılık ($p < 0,05$) bulunmaktadır. Eşitlikçi cinsiyet rolü ile kadınların evlilik şekilleri arasında ise anlamlı bir farklılık ($p > 0,05$) bulunmamaktadır.

Tablo 4. Katılımcıların Evlilik Süreleri- Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkisi

	Ö. A. B	Grup	N	Ort.	S. S	F	p
	EVLİLİK SÜRESİ	Kadın Cinsiyet Rolü	0-5 Yıl	19	34,05	4,66	7,947
6-10 Yıl			11	29,72	6,82		
11-20 Yıl			35	26,91	6,11		
21+ Yıl			40	26,95	5,55		
Erkek Cinsiyet Rolü		0-5 Yıl	19	26,84	3,97	1,488	0,222
		6-10 Yıl	11	25,81	3,18		
		11-20 Yıl	35	24,71	4,35		
		21+ Yıl	40	24,92	3,42		
Geleneksel Cinsiyet Rolü		0-5 Yıl	19	35,21	4,44	7,499	0,000
		6-10 Yıl	11	29,36	5,23		
		11-20 Yıl	35	29,05	5,51		
		21+ Yıl	40	27,95	6,29		
Evlilikte Cinsiyet Rolü		0-5 Yıl	19	38,31	1,66	5,602	0,001
		6-10 Yıl	11	38,09	1,70		
		11-20 Yıl	35	34,11	5,44		
		21+ Yıl	40	35,17	4,13		
Eşitlikçi Cinsiyet Rolü	0-5 Yıl	19	38,05	2,24	3,624	0,016	
	6-10 Yıl	11	37,63	2,41			
	11-20 Yıl	35	34,31	5,70			
	21+ Yıl	40	35,22	4,56			

Tablo 4'te katılımcıların evlilik süresi değişkeni ile toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları arasında bir ilişki olup olmadığı incelenmiştir. Evlilik süresi değişkeninin TCRTÖ alt boyutlarına olan etkisi araştırılmıştır. Kadınların ölçek alt boyutlarından aldıkları puanlara bakıldığında 0-5 yıllık bir evlilik süresine sahip olan kadınların daha uzun süredir evli olan kadınlara göre tüm alt boyutlardan daha yüksek puanlara sahip olduğu görülmektedir. Grup ortalamaları arasında en büyük fark geleneksel cinsiyet rolünde görülmektedir.

Tablo 4'te katılımcıların evlilik süreleri ile toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları arasındaki ilişki ANOVA testi ile incelenmiştir. Elde edilen sonuca göre kadınların evlilik süreleri ile kadın cinsiyet rolü, geleneksel cinsiyet rolü, evlilikte cinsiyet rolü ve eşitlikçi cinsiyet rolü tutumları arasında anlamlı bir farklılık ($p<0,05$) bulunmaktadır. Kadınların evlilik süreleri ile erkek cinsiyet rolü tutumları arasında anlamlı bir farklılık ($p>0,05$) bulunmamaktadır.

Tablo 5. Katılımcıların Evlilik Yaşları-Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkisi

EVLENME YAŞI	Ö. A. B	Grup	N	Ort.	S.S.	F	P
	Kadın Cinsiyet Rolü	-18	18	26,05	4,90	1,204	0,312
		18-24	51	28,92	6,33		
		25-29	26	28,84	7,09		
		30+	10	30,00	5,83		
	Erkek Cinsiyet Rolü	-18	18	25,27	2,53	0,036	0,991
		18-24	51	25,23	4,18		
		25-29	26	25,50	4,57		
		30+	10	25,10	2,23		
	Geleneksel Cinsiyet Rolü	-18	18	28,66	4,83	0,584	0,627
		18-24	51	29,45	6,44		
		25-29	26	30,69	6,82		
		30+	10	31,10	4,90		
	Evlilikte Cinsiyet Rolü	-18	18	36,16	2,81	0,931	0,429
		18-24	51	35,15	5,15		
		25-29	26	35,69	4,36		
		30+	10	37,60	2,45		
	Eşitlikçi Cinsiyet Rolü	-18	18	35,05	5,79	0,534	0,660
		18-24	51	35,41	4,98		
		25-29	26	36,11	3,94		
30+		10	37,10	2,42			

Tablo 5'te katılımcıların evlilik yaşı değişkeni ile toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ilişkilendirilmiştir. Evlilik yaşının TCRTÖ alt boyutları üzerindeki etkisi araştırılmıştır. Tablo 5'te yer alan sonuçlara göre erkek cinsiyet rolü tutumları dışında tüm alt boyutlarda 30 yaş sonrasında evlenen kadınların daha yüksek toplumsal cinsiyet

puanlarına sahip oldukları görülmektedir. Erkek cinsiyet rolü tutumlarında ise gruplar arası puanların neredeyse eşit olduğu görülmektedir.

Tablo 5'te yapılan t testi sonucuna göre ise kadınların evlilik yaşları ile tüm alt boyutlardaki toplumsal cinsiyet rolleri tutumları arasında anlamlı bir farklılık ($p>0,05$) bulunmamaktadır.

Tablo 6. Katılımcıların Çocukluklarını Geçirdikleri Yer-Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutumları İlişkisi

ÇOCUKLUĞUN GEÇTİĞİ YER	Ö.A.B.	Grup	N	Ort.	S.S.	F	p
	Kadın Cinsiyet Rolü	Köy-Kasaba	31	26,80	5,91	1,645	0,198
		İlçe	19	29,10	5,11		
		Şehir-B.şehir	55	29,27	6,75		
	Erkek Cinsiyet Rolü	Köy-Kasaba	31	24,90	3,70	0,851	0,430
		İlçe	19	26,31	2,92		
		Şehir-B.şehir	55	25,16	4,22		
	Geleneksel Cinsiyet Rolü	Köy-Kasaba	31	28,35	5,94	1,776	0,174
		İlçe	19	31,68	4,84		
		Şehir-B.şehir	55	30,03	6,66		
Evlilikte Cinsiyet Rolü	Köy-Kasaba	31	35,29	3,63	1,051	0,353	
	İlçe	19	37,00	2,88			
	Şehir-B.şehir	55	35,43	5,17			
Eşitlikçi Cinsiyet Rolü	Köy-Kasaba	31	35,67	4,02	0,001	0,999	
	İlçe	19	35,73	5,23			
	Şehir-B.şehir	55	35,69	4,93			

Tablo 6'da evli kadınların çocukluklarını geçirdikleri yer değişkeni ile toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları arasında bir ilişki olup olmadığı incelenmiştir. Çocukluğun geçtiği yerin TCRTÖ alt boyutlarındaki etkisi araştırılmıştır. Katılımcıların tüm alt boyutlardaki puanları incelendiğinde, çocukluğunu köy-kasabada geçirmiş olanların puanlarının ilçede ve şehir-büyükşehirde geçirmiş olanlardan daha düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 6'da da görüldüğü gibi yapılan ANOVA testi sonucuna göre katılımcıların çocukluklarını geçirdikleri yer ile toplumsal cinsiyet rollerine tutumları arasında anlamlı bir farklılık ($p>0,05$) bulunamamıştır.

Tablo 7. Katılımcıların Gelir Durumu-Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutumları İlişkisi

GELİR DURUMU	Ö. A. B	Grup	N	Ort.	S. S	F	p
	Kadın Cinsiyet Rolü	Alt	16	25,81	7,00	3,404	0,037
		Orta	78	28,56	6,13		
		Üst	11	32,09	4,74		
	Alt	16	24,68	3,53			

Evli Kadınların Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarının Sosyo-Demografik Değişkenlere Göre Belirlenmesi

	Erkek Cinsiyet Rolü	Orta	78	25,17	4,04	1,310	0,274
		Üst	11	27,00	2,60		
	Geleneksel Cinsiyet Rolü	Alt	16	27,81	5,28	3,265	0,042
		Orta	78	29,69	6,33		
		Üst	11	33,81	5,09		
	Evlilikte Cinsiyet Rolü	Alt	16	35,37	4,24	0,253	0,777
		Orta	78	35,61	4,63		
		Üst	11	36,54	3,17		
	Eşitlikçi Cinsiyet Rolü	Alt	16	36,93	2,61	1,448	0,240
		Orta	78	35,70	4,65		
		Üst	11	33,81	6,79		

Tablo 7’de evli kadınların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ailelerinin gelir durumu değişkeni üzerinden incelenmiştir. Gelir durumunun TCRTÖ alt boyutları üzerindeki etkisi araştırılmıştır. Yapılan ANOVA testi sonucuna göre kadın cinsiyet rolü ve geleneksel cinsiyet rolü tutumları ile gelir durumu arasında anlamlı bir farklılık ($p < 0,05$) bulunmaktadır. Diğer alt boyutlar ile gelir durumu arasında anlamlı bir farklılık ($p > 0,05$) bulunmamaktadır.

Tablo 7’de verilen ANOVA testi sonuçlarına göre anlamlı bir farklılık bulunan kadın cinsiyet rolü ve geleneksel cinsiyet rolünün, gruplara göre puanları incelendiğinde ise üst gelir durumuna sahip katılımcıların diğer gruplara göre daha yüksek puanlar aldığı görülmektedir.

Tablo 8. Katılımcıların Eğitim Durumları-Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları İlişkisi

	Ö. A. B	Grup	N	Ort.	S.S.	F	P
	EĞİTİM DURUMU	Kadın Cinsiyet Rolü	Okur-yazar	23	25,26	6,66	10,472
Ortaokul			15	26,53	4,29		
Lise			31	27,09	6,32		
Lisans+			36	32,63	4,49		
Erkek Cinsiyet Rolü		Okur-yazar	23	24,47	3,61	3,919	0,011
		Ortaokul	15	25,33	2,82		
		Lise	31	24,00	4,29		
		Lisans+	36	26,91	3,54		
Geleneksel Cinsiyet Rolü		Okur-yazar	23	26,08	6,02	8,316	0,000
		Ortaokul	15	29,53	4,76		
		Lise	31	28,74	6,37		
		Lisans+	36	33,30	5,01		
Evlilikte Cinsiyet Rolü		Okur-yazar	23	33,86	4,32	5,924	0,001
		Ortaokul	15	36,46	2,74		
		Lise	31	34,22	5,97		
		Lisans+	36	37,75	2,03		

Evli Kadınların Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarının Sosyo-Demografik Değişkenlere Göre Belirlenmesi

	Eşitlikçi Cinsiyet Rolü	Okur-yazar	23	35,82	3,02	2,716	0,049
		Ortaokul	15	36,00	3,33		
		Lise	31	33,87	6,08		
		Lisans+	36	37,05	4,34		

Tablo 8’de evli kadınların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları eğitim durumu değişkeni üzerinden incelenmiştir. Eğitim durumunun TCRTÖ alt boyutlarındaki etkisi araştırılmıştır. Tablo 8’de de görüldüğü gibi, lisans ve lisansüstü eğitime sahip olan katılımcıların tüm boyutlardaki cinsiyet rolleri puanları okur-yazar, ortaokul ve lise eğitimine sahip katılımcılardan daha yüksektir.

Tablo 8’de sonuçları verilen ANOVA testi sonuçlarına göre ise, katılımcıların ölçeğin tüm alt boyutlarında geçerli olmak üzere eğitim durumları ile toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları arasında anlamlı bir farklılık ($p<0,05$) bulunmaktadır.

Tablo 9. Katılımcıların Çalışma Durumları-Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkisi

	Ö. A. B	Grup	N	Ort.	S.S	t	p
	ÇALIŞMA DURUMU	Kadın Cinsiyet Rolü	Çalışıyor	37	31,59	4,94	3,951
Çalışmıyor			68	26,83	6,34		
Erkek Cinsiyet Rolü		Çalışıyor	37	25,91	3,50	1,222	0,224
		Çalışmıyor	68	24,95	4,03		
Geleneksel Cinsiyet Rolü		Çalışıyor	37	32,37	4,76	3,531	0,001
		Çalışmıyor	68	28,45	6,49		
Evlilikte Cinsiyet Rolü		Çalışıyor	37	37,32	2,21	3,577	0,001
		Çalışmıyor	68	34,77	5,04		
Eşitlikçi Cinsiyet Rolü		Çalışıyor	37	37,08	2,93	2,664	0,009
		Çalışmıyor	68	34,94	5,29		

Tablo 9’da evli kadınların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları çalışma durumu değişkeni üzerinden incelenmiştir. Çalışma durumunun TCRTÖ alt boyutlarındaki etkisi araştırılmıştır. Tablo 9’a göre çalışan evli kadınların tüm alt boyutlardaki toplumsal cinsiyet puanları çalışmayan evli kadınlara göre daha yüksektir.

Tablo 9’da sonuçları verilen t testine göre ise, kadınların ölçek alt boyutlarından kadın cinsiyet rolü, geleneksel cinsiyet rolü, evlilikte cinsiyet rolü ve eşitlikçi cinsiyet rolü tutumları ile çalışma durumları arasında anlamlı bir farklılık ($p<0,05$) bulunmaktadır. Bunun yanı sıra erkek cinsiyet rolü tutumu ile katılımcıların çalışma durumları arasında anlamlı bir farklılık ($p>0,05$) bulunmamaktadır.

4. Değerlendirme

Çalışmada evli kadınların TCRTÖ alt boyutları olan kadın cinsiyet rolü, erkek cinsiyet rolü, evlilikte cinsiyet rolü, geleneksel cinsiyet rolü ve eşitlikçi cinsiyet rolü tutumları, değişkenler üzerinden incelenmiştir.

Çalışmada yer alan kadınların toplumsal cinsiyet rolleri tutumları ile yaşları arasında ters orantılı bir ilişki bulunmaktadır. Kadınların yaşlarının artması ile birlikte TCRTÖ alt boyutlarından aldıkları puanların azaldığı gözlemlenmiştir. Böylelikle kadınlarının yaşlarının artması ile birlikte daha gelenekselci bir tutum ile karşı karşıya kalınmaktadır. Literatürde benzer sonuçlara ulaşan çalışmalar da bulunmaktadır. Paçacıoğlu (2019)'nun farklı kuşaktaki evli kadınların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını ele aldığı çalışmada Y kuşağı olarak ifade edilen 25-40 yaş aralığındaki evli kadınların X kuşağı olarak ifade edilen 40- 55 yaş aralığındaki evli kadınlardan daha eşitlikçi toplumsal cinsiyet tutumuna sahip olduğu saptanmıştır.

Kadınların evlenme şekilleri ile toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları karşılaştırıldığında tüm ölçek alt boyutlarında görücü usulü ile evliliklerini gerçekleştiren kadınların flört ederek evlenen kadınlara göre daha gelenekselci cinsiyet rolü tutumlarına sahip oldukları görülmektedir. Gökçay (2018) tarafından yapılan ve 15-49 yaş arası kadınların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının değerlendirildiği çalışmada da bu çalışma ile paralel sonuçlara ulaşılmıştır. Gökçay'ın çalışmasına göre flört ederek evliliklerini gerçekleştiren kadınların görücü usulü ile evlenen kadınlara göre TCRTÖ puanları daha yüksek olarak saptanmıştır. Buradan da evliliklerini flört ile gerçekleştiren kadınların daha eşitlikçi cinsiyet rolü tutumlarına sahip olduğu anlaşılmaktadır.

Kadınların evlendikleri yaşlara göre toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları incelendiğinde evliliklerini 30 yaş ve üstüdeyken gerçekleştiren kadınların ölçeğin tüm alt boyutlarında en yüksek puanlara sahip oldukları ve bundan dolayı da daha eşitlikçi cinsiyet tutumları sergiledikleri anlaşılmaktadır. Tuna Uysal, Tan Eren ve Şimşek (2019)'in yapmış olduğu bir çalışmada ise benzer sonuçlara ulaşılarak, erken evlenen kadınların toplumsal cinsiyet algılarının hem biyolojik hem de toplumsal temelli olduğu sonucuna ulaşmakla birlikte erken yaşta evlilik gerçekleştiren kadınların toplumun onayladığı şekilde ev içi rolleri yerine getirmekte zorlandıkları belirtilmiştir. Cinsiyet rollerini toplumsal ve biyolojik olarak temellendirmek, daha gelenekselci bir tutuma sahip olunması olarak değerlendirilebilir.

Katılımcıların çocukluklarını geçirdikleri yerlere göre toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları değerlendirildiğinde ölçeğin tüm boyutlarında gruplar arası puan farkları değişiklik gösterse de çocukluklarını köy-kasabada geçirmiş olan katılımcıların daha düşük puanlar aldığı görülmektedir. Buradan hareketle köy-kasabada çocukluklarını geçiren katılımcıların, daha gelenekselci tutumlara sahip olduğu söylenebilir. Toplum, çocukluktan itibaren kadınlık ve erkeklik rollerini öğretmede önemli bir faktördür. Bu

noktada toplumsal cinsiyet algısının oluşmasında çocukluğun nasıl bir yerde geçtiğinin de önemi büyüktür. Sönmez (2021) tarafından oluşturulan ve öğrencilerin toplumsal cinsiyet algılarını saptamayı hedefleyen bir çalışmada, çocukluğunu kentsel bölgede geçiren öğrencilerin toplumsal cinsiyeti algılama puanlarının kırsal alana göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Gülbaş (2013) tarafından yapılan başka bir araştırmada ise destekler nitelikte sonuçlara ulaşılarak kırsal alanda cinsiyet rollerinin daha belirgin şekilde ortaya çıktığı aktarılmıştır.

Katılımcıların gelir durumlarına göre toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları değerlendirildiğinde anlamlı bir farklılık bulunan kadın cinsiyet rolü ve geleneksel cinsiyet rolü tutumlarında üst gelir durumuna sahip katılımcıların diğer gruplara göre daha yüksek puana sahiptirler. Üst gelir durumuna sahip olan kadınların daha eşitlikçi cinsiyet rollerine sahip olması ile birlikte gelir durumunun azalmasıyla eşitlikçi cinsiyet tutumunun da azaldığı görülmektedir. Benzer sonuçlara ulaşılan Altuntaş ve Altınova'nın (2015) çalışmasında da sosyo-ekonomik düzeyin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları üzerinde belirgin bir etkisi olduğu saptanmıştır.

Katılımcıların öğrenim düzeyine göre toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları değerlendirildiğinde, ölçeğin tüm alt boyutlarında lisans ve lisansüstü eğitime sahip olan kadınların diğer gruplardan daha yüksek puanları aldığı ve bu yüksek puanlar sonucunda daha eşitlikçi cinsiyet rollerine sahip oldukları görülmektedir. Bu çalışmanın dışında Selçuk (2021) tarafından yapılan araştırma sonucuna göre lisans ve lisansüstü eğitime sahip kadınların toplumsal cinsiyet rolleri tutumları diğer eğitim seviyesine sahip kadınlara göre farklılık göstermektedir. Bu farklılık eğitim düzeyi düşük olan kadınların daha gelenekselci tutuma sahip olması şeklinde açıklanmaktadır. Paçacıoğlu (2018)'in yapmış olduğu araştırmada da benzer sonuçlar ortaya çıkarak, kadınların öğrenim düzeyinin yükselmesi ile daha eşitlikçi toplumsal cinsiyet rolleri tutumuna sahip oldukları görülmüştür.

Geleneksel cinsiyet rolleri kadınlar ve erkekler arasında bir iş bölümü oluşturmaktadır. Bu iş bölümüne göre erkekler, ev dışı çalışma hayatında yer almaktadır. Günümüzde ise bu yargı kırılmaya başlayarak kadınlar, ev dışı çalışma hayatında daha fazla katılım göstermektedir. Geleneksel cinsiyet rollerinin kırılmaya başlamasında önemli bir adım olarak nitelendirebileceğimiz bu gelişme, kadınların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının da değişimine yol açmaktadır. Bu çalışmada kadınların çalışma durumlarına göre toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları değerlendirildiğinde, ölçeğin tüm alt boyutlarında çalışan kadınların aldıkları puanların çalışmayan kadınların aldıkları puana göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Buradan hareketle çalışan kadınların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin yaklaşımlarının daha eşitlikçi düzeyde olduğu çikartılabilir.

5. Sonuç ve Öneriler

İnsanlığın ilk tarihlerinden itibaren var olan kadın ve erkek cinsiyeti yalnızca biyolojik olarak değil toplumsal olarak da bir sınıflandırmaya tabi tutulmuştur. Toplumda cinsiyetleri göz önünde bulundurularak kadın ve erkeğe farklı roller biçilmiş, farklı davranmaları ve hissetmeleri beklenmiştir. Nesillerce aktararak toplum tarafından benimsenen gelenekselleşen cinsiyet rolleri, modernleşmeye başlayan toplumlar ve alanda yapılan çalışmalar ile birlikte değişim gösterdiği görülmüştür. Kadın ve erkeği cinsiyetleri sebebiyle bir kalıba sokulması tartışılmaya başlanmıştır. Ülkemizde yapılan toplumsal cinsiyet çalışmaları da kadın ve erkek arasındaki cinsiyet eşitsizliğine yönelik farkındalık oluşumuna katkı sağlamıştır.

Toplumsal cinsiyet rolleri bireyin ilk sosyalleştiği yer olan aile içinde aktarılmaya başlamaktadır. Aile içinde karşılaştığı tutum ile cinsiyetine uygun şekilde davranmayı öğrenen çocuk, hayatını bu öğrendikleri üzerine kurmaktadır. Aile içindeki cinsiyet rolleri çoğu zaman kadın ve erkeğin eğitim durumları ve çalışma durumları gibi değişkenler ile farklılık göstermektedir. Bu çalışmada da evli kadınların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları çeşitli değişkenler ile incelenerek aşağıda yer alan sonuçlara ulaşılmıştır.

Araştırma bulgularına göre özellikle yaş, evlilik şekli, evlilik süresi, eğitim durumu ve çalışma durumu değişkenleri göz önünde bulundurularak hesaplanan TCRTÖ puanlarında gruplar arasındaki puan farkı göze çarpmaktadır. Evlilik yaşı, çocukluğun geçtiği yer ve gelir durumu değişken gruplarında ise TCRTÖ puanları arasında önemli farklılıklara rastlanmamıştır. Araştırmanın daha geniş bir çalışma grubu ile yapılması halinde daha önemli puan farkları ile karşılaşacağı düşünülmektedir.

Yaş değişkeni ile toplumsal cinsiyet rolleri arasındaki ilişki incelendiğinde katılımcıların yaşlarının arttıkça geleneksel cinsiyet puanlarının yükseldiği görülmektedir. Ek olarak evlilik süresi değişkeni de yaş değişkeni ile ilişkili olduğundan benzer sonuçlar ortaya çıkmıştır. Özellikle 20-25 yaş grubu ve 0-5 yıllık evli katılımcıların neredeyse tam puana yakın puanlar almasının en önemli nedeni olarak son yıllarda gelişen toplumsal cinsiyet eşitliği çalışmaları olduğu düşünülmektedir. Bu çalışmaların niceliğinin ve niteliğinin artırılarak etki alanının geliştirilmesi ile daha çok insana ulaşarak cinsiyetler arası eşitsizliğin önüne geçme noktasında önemli katkıları olacaktır.

Evlilik şekli ile toplumsal cinsiyet rolleri ilişkisi sonuçlarına göre flört ederek evlenen katılımcıların TCRTÖ puanlarının daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu bağlamda insanların birbirlerini tanıyarak kurmuş oldukları ailelerde cinsiyet rollerine daha eşitlikçi yaklaşmakta olduğu söylenebilir.

Eğitim ve toplumsal cinsiyet rolleri ilişkisini konu alan birçok çalışma literatürde yer almaktadır. Bu çalışmada da literatüre benzer sonuçlara ulaşılarak lisans ve lisansüstü eğitime sahip kadınların TCRTÖ puanlarının, değişkenin diğer gruplarına göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Eğitim her alanda insanı değiştiren ve geliştiren bir olgudur. Günümüzde kadın ve kız çocuklarının eğitime verilen önemin toplumsal

cinsiyet eşitliği alanında olumlu bir karşılığı olduğu söylenebilir. Bunun yanı sıra toplumsal cinsiyet eşitliği konusunun okul müfredatlarında yer alması ve öğrenciler için eğitici seminerlerin düzenlenmesi eşitlikçi cinsiyet algısının oluşması için destekleyici bir öneri olarak sunulabilir.

Çalışma durumu ve toplumsal cinsiyet rolleri ilişkisi sonuçlarına göre çalışma hayatında yer alan kadınların almayan kadınlara göre cinsiyet rollerine ilişkin bakış açılarının daha eşitlikçi bir çerçevede olduğu söylenebilir. Kadının istihdamda yer alması 'eve ekmek getiren' kişinin erkek olmasına yönelik cinsiyet algısının kırılmasına yol açmaktadır. Yaşanan kırılmanın toplumsal cinsiyet rollerine daha eşitlikçi yaklaşımını sağladığı söylenebilir.

KAYNAKÇA

- Akarsu, B. ve Akarsu B. (2019). *Bilimsel Araştırma Tasarımı Nicel Nitel ve Karma Araştırma Yaklaşımları*, İstanbul: Cinius Yayınları.
- Akgül Gök, F. (2013). Evli Kadın ve Erkeklerin Toplumsal Cinsiyet ile İlgili Algılarının Aile İşlevlerine Yansıması, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Akkaş, İ. (2019). Cinsiyet ve Toplumsal Cinsiyet Kavramları Çerçevesinde Ortaya Çıkan Toplumsal Cinsiyet Ayrımcılığı. *EKEV Akademi Dergisi*, 23(77). 97-118.
- Altuntaş, O. ve Altınova, H. H. (2015). Toplumsal Cinsiyet Algısı ile Sosyoekonomik Değişkenler Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi. *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 10(6). 83-100.
- Belek, U. (2008), "Toplumsal Cinsiyet Algısının Statik Duruşu", Toplumsal Cinsiyet ve Yansımaları (içinde), Atılım Ün. Yayınları,17-26.
- Candoğan, B. (2019). Toplumsal Cinsiyet Rollerinin İş Aile Yaşam Tartışmaları ile Yeniden Üretimi, Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.
- Coşkun, R., Altunışık, R. ve Yıldırım, E. (2019). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri SPSS Uygulamalı*, Sakarya: Sakarya Yayıncılık.
- Çiçek, B. ve Çopur, Z. (2018). Bireylerin Kadınların Çalışmasına ve Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları. *International Journal Of Eurasian Education And Culture*, 4. (1-21).
- Damarlı, Ö. (2006). Ergenlerde Toplumsal Cinsiyet Rollerine, Bağlanma Stilleri ve Benlik-Kavramı Arasındaki İlişkiler, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

- Dedeoğlu, S. (2000). Toplumsal Cinsiyet Rollerini Açısından Türkiye’de Aile ve Kadın Emeği. *Toplum ve Bilim Dergisi*, 86 Güz. (139-170).
- Demirgöz Bal, M. (2014). Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliğine Genel Bakış. *Kadın Sağlığı Hemşireliği Dergisi*, 1(1), 15-28.
- Dökmen, Z. Y. (2010). *Toplumsal Cinsiyet-Sosyal Psikolojik Açıklamalar*, İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Ersoy, E. (2009). Cinsiyet Kültürü İçerisinde Kadın ve Erkek Kimliği. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(2), 209-230
- Erzeybek, B. ve Gökçearsan Çifci, E. (2019). Akademisyen Kadınların Toplumsal Cinsiyet Rollerini ve Evlilik Uyumu. *Sosyal Çalışma Dergisi*, 3(1). 61-80.
- Giddens, A. (2012). *Sosyoloji*, (Çev. Güzel, C.) İstanbul: Kırmızı Yayınları.
- Gökçay, G. (2018). Kadınların Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarının Belirlenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Kafkas Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kars.
- Gülbaş, P. (2013). Kırsal ve Kentsel Alanlarda Toplumsallaşma Süreci ve Toplumsal Cinsiyet Rollerinin Kazanılması (Aydın İli Örneği), Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Günay, G. ve Bener, Ö. (2011). Kadınların Toplumsal Cinsiyet Rollerini Çerçevesinde Aile İçi Yaşamı Algılama Biçimleri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 153(153). 157-171.
- Haymana, P. (2019). Toplumsal Cinsiyet Rollerinin Kadınların İyilik Hali ile İlişkisi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Haymana, P. ve Kolburan, Ş.G. (2019). Kadınlarının İyilik Hallerinin Algılanan Toplumsal Cinsiyet Rollerini İlişkisi. *Aydın Toplum ve İnsan Dergisi*, 4(2). 35-60.
- Paçacıoğlu, B. (2018). Üç Farklı Kuşaktaki Evli Kadın ve Erkeklerin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları ve Aile İşlevleri Arasındaki İlişki, Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Powell, G.N. ve Greenhaus, J.H. (2010). Sex, Gender and Decisions at the Family: Work Interface. *Journal of Management*, 20(10).
- Purutçuoğlu, E. ve Aydın, E. (2010). Dünyada Sosyal Hizmet Uygulamaları. İstanbul Üniversitesi AUZEF Ders Notu.
- Selçuk, S. (2021). Kadınların Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları Açısından Bağlanma Stili, Kadına Yönelik Şiddet Tutumu ve Benlik Saygısının İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.

- Sönmez, D. Z. (2021). Öğrencilerin Toplumsal Cinsiyet Algısı ve Kadına Yönelik Şiddete İlişkin Görüşlerin Belirlenmesi (Çankırı Karatekin Üniversitesi Eldivan Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Örneği). *Avrasya Sağlık Bilimleri Dergisi*, 4(3), 179-189.
- Tuna Uysal, M., Tan Eren, G. Ve Şimşek, E. (2019). Toplumsalın Doğallaştırılması: Erken Evliliklerde Toplumsal Cinsiyet Algısı. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı:47, 196-220.
- Ünal, F., Tarhan, S. ve Çürükvelioğlu Köksal, E. (2017). Toplumsal Cinsiyet Algısını Yordamada Cinsiyet, Sınıf, Bölüm ve Toplumsal Cinsiyet Oluşumunun Rolü. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1): 227-236.
- Yılmaz, S. (2018). Toplumsal Cinsiyet Rollerinin Günlük Hayat Yansımaları: Çorum/Alaca Örneği. *İmgelem Dergisi*, Sayı:2, 55-76.
- Zeyneloğlu, S. (2008). Ankara'da Hemşirelik Öğrenimi Gören Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları, Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.